

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

*Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України
Інститут цифровізації освіти Національної академії педагогічних наук України
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка
Université Côte d'Azur (France)
Ліцей «ДОМІНАНТА» міста Києва
Києво-Печерський ліцей № 171 «ЛІДЕР»
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Кафедра інформаційних технологій і програмування*

МАТЕРІАЛИ

II Всеукраїнської науково-практичної конференції

**ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ**

КИЇВ – 2024

УДК 37.014-044.922:004(082)

Т33

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 11 від 27 червня 2024 р.)*

Т33 Теорія і практика використання інформаційних технологій в умовах цифрової трансформації освіти: *матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, 19 – 20 червня 2024 року м. Київ / Упорядник: Твердохліб І.А. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. – 242 с. - електронне видання.*

Збірник містить матеріали доповідей учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Теорія і практика використання інформаційних технологій в умовах цифрової трансформації освіти».

Доповіді присвячені методичним аспектам використання сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі, проблемам модернізації змісту інформатичної середньої та вищої освіти в умовах цифрової трансформації суспільства, особливості впровадження STEAM в освітній процес. Розглянуто актуальні в даний час питання використання штучного інтелекту в освітньому процесі, досвід і перспективи цифровізації освіти України.

Матеріали подано в авторській редакції

o o

виробляє стійкі інтереси, постійну потребу в творчих пошуках. Теми учні вибирають самостійно, вони можуть бути пов'язані з іншими предметами (математика, природничі науки, література, спорт чи мистецтво). Здобувачі освіти проходять всі етапи проєктування, при цьому кожен відповідає за свій напрямок роботи і постійно навчає своїх однокласників з отриманими навиками. Захист проєктів відбувається на уроці, де усі учні слухають доповідача та обов'язково задають запитання у кінці доповіді. Для представлення результатів можуть використовувати різні способи, в залежності від своїх технічних можливостей: презентація, веб-сайт, мультимедія.

Одним із методів проєктної діяльності є застосування прийому "Обмін досвідом". Учні готують доповіді і практично демонструють, ті додатки чи програми і т.п, які вони самостійно засвоїли позашкільною програмою у процесі саморозвитку. На цих уроках учні мають можливість виступити у ролі вчителя, а вчитель у ролі учня і таким чином навчитись чогось нового.

Участь у проєктах позитивно впливає на навчально-пізнавальну діяльність учнів, бо надає змогу підтримувати пізнавальний інтерес до тем, що вивчаються, у вигляді різних заохочень — можливості побачити результати своєї роботи, і усвідомлення того, що їх побачать інші.

Інформатика – саме той предмет, де найбільш вдало можна використовувати різні методи, підходи та інструменти навчання. Навчання учнів перетворюється в захоплюючу діяльність і після закінчення школи дає їм можливість стати успішною, самодостатньою особистістю, здатною жити і працювати в безперервно змінному світі, яка може розробляти власну стратегію поведінки, здійснювати етичний вибір і нести за нього відповідальність, тобто особи, яка саморозвивається і самореалізовується [3, с.455].

Список використаних джерел:

1. Аман І.С., Литвиненко О.В. Інтернет-сервіси в освітньому просторі [методичний посібник]. Кіровоград : КЗ «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», 2016. 88 с
2. Освітні технології: [навчально-методичний посібник] / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін. К.: А.С.К., 2003. 255 с.
3. Череповська Н. І. Розвиток візуального творчого медіасприймання. – Проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту ім. Г. С. Костюка НАПН України. К: Видавництво «Фенікс», 2011. – Т. XII. – Психологія творчості. – Випуск 13. – С. 453-461

ЦИФРОВІ ДОСЛІДНИЦЬКІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Франчук Наталія Петрівна,

кандидат педагогічних наук, доцент

Український державний університет імені Михайла Драгоманова, м. Київ, Україна;

Інститут цифровізації освіти Національної академії педагогічних наук України,

м. Київ, Україна

n.p.franchuk@udu.edu.ua

Вступ. Цифрові дослідницькі компетентності – це набір знань, умінь та навичок, які необхідні для проведення досліджень з використанням цифрових технологій. Актуальність розвитку цифрових дослідницьких компетентностей у

сучасному світі обумовлена кількома ключовими факторами, а саме: швидкий розвиток цифрових технологій; зміни в освітньому та науковому середовищах; потреба в ефективності та точності досліджень; етичні та правові аспекти досліджень; вимоги ринку праці [1, 3].

Постановка задачі. З розвитком Інтернету речей, соціальних мереж та інших цифрових джерел з'являються великі обсяги даних, які можуть бути використані для досліджень. Уміння працювати з великими даними стає критично важливим. Зростання популярності дистанційного навчання та роботи вимагає від дослідників навичок роботи у віртуальному середовищі, включаючи комунікацію та співпрацю за допомогою цифрових інструментів. Дослідження все частіше проводяться в міжнародних командах, що потребує використання цифрових платформ для спільної роботи, обміну даними та координації зусиль. Використання цифрових інструментів дозволяє автоматизувати рутинні процеси, такі як збирання даних, аналіз та підготовка звітів, що значно підвищує ефективність роботи дослідника. Використання цифрових інструментів допомагає забезпечити точність і відтворюваність досліджень, оскільки вони зменшують ризик людської помилки і дозволяє зберігати детальний запис кожного кроку дослідження.

Мета дослідження. Мета дослідження цифрових дослідницьких компетентностей полягає у вивченні, оцінці та покращенні здатності дослідників ефективно використовувати цифрові технології у своїй науковій діяльності, з метою підвищення якості, ефективності та інноваційності наукових досліджень.

Основна частина. У сучасному цифровому світі особливу увагу слід приділяти захисту конфіденційної та безпеці даних. Дослідники повинні бути обізнані про етичні норми та правові вимоги, пов'язані з опрацюванням цифрових даних. Важливо, щоб дослідники розуміли наслідки використання нових технологій, включаючи штучний інтелект та машинне навчання, і дотримувалися принципів відповідального дослідження. Сучасний ринок праці вимагає від дослідників не тільки глибоких знань у своїй галузі, але й розвинених цифрових навичок. Роботодавці цінують працівників, які можуть ефективно використовувати цифрові інструменти для проведення досліджень.

Постійне вдосконалення цифрових компетентностей дозволяє дослідникам залишатися конкурентоспроможними і відкриває нові можливості для професійного зростання. Головним акцентом для науковця чи дослідника повинно бути: доступ до наукових баз даних та журналів; Використання інструментів для спільного дослідження; публікація дослідницьких робіт.

Забезпечення доступу до відкритих наукових ресурсів (Google Scholar, ResearchGate та ін.) для проведення досліджень та навчання використанню програмних пакетів для опрацювання і аналізу даних (SPSS, R, Python) зараз є найбільш актуальними питаннями. Саме тепер йде заохочення публікації результатів досліджень у відкритих наукових журналах і репозиторіях та участь у міжнародних дослідницьких проєктах і колабораціях, за використання цифрових технологій. Для цього використовують різні онлайн-інструменти для співпраці, зокрема платформи для спільної роботи над дослідницькими проєктами (Mendeley, Zotero), а також організують віртуальні дослідницькі групи і спільноти для обміну ідеями та результатами. Через вебконференції, онлайн-семінари та воркшопи для презентації й обговорення результатів досліджень (Meet, Zoom, WebEx) можна в повній мірі подати власні напрацювання та отримати зворотній

зв'язок. Також використання онлайн-опитувальників та анкет для збирання даних (Google Forms, SurveyMonkey) та застосування мобільних додатків для співпраці, за допомогою яких дослідники можуть працювати разом над проєктами [2].

Уміння ефективно знаходити, оцінювати та використовувати дані з різних цифрових джерел та навички роботи з електронними базами даних й цифровими бібліотеками формують інформаційну грамотність. Для технічних навичок потрібне володіння інструментами для збирання та аналізу даних (наприклад, програмне забезпечення для статистичного аналізу, чи опитування онлайн). Вагомим є і вміння користуватися спеціальним програмним забезпеченням для опрацювання та візуалізації даних. Комунікативні навички формуються на основі вміння ефективно спілкуватися та співпрацювати у цифровому середовищі (електронна пошта, відеоконференції, онлайн-платформи для спільної роботи) та навичок написання наукових робіт та звітів з використанням цифрових інструментів. Важливим є розуміння питань конфіденційності та безпеки даних та дотримання етичних норм під час проведення досліджень, включаючи використання цифрових технологій. Бо використання цифрових платформ для планування, моніторингу та управління дослідницькими проєктами (наприклад, системи управління проєктами, такі як Trello, Asana) формує певну форму критичного мислення. Оскільки для розв'язування проблем потрібно вміння аналізувати дані, визначати проблеми та знаходити рішення з використанням цифрових інструментів, а для цього потрібно мати здатність до критичної оцінки результатів досліджень та застосування певних наукових методів [3].

Висновки. Розвиток цифрових дослідницьких компетентностей є актуальним і необхідним у сучасному світі, де технології швидко змінюються і мають значний вплив на всі аспекти життя, включаючи наукові дослідження. Володіння цими компетентностями дозволяє дослідникам ефективно використовувати сучасні цифрові інструменти, забезпечує високий рівень якості їхньої роботи та підвищує їхню конкурентоспроможність на ринку праці.

Можна надати й кілька рекомендацій, а саме: закладам вищої освіти слід активно інтегрувати відкриті освітньо-наукові інформаційні системи в навчальні програми для розвитку цифрових дослідницьких компетентностей; забезпечити постійне підвищення кваліфікації викладачів з питань використання цифрових інструментів та відкритих освітніх ресурсів в освітньому процесі; стимулювати до самостійного використання цифрових інструментів та ресурсів для проведення наукових досліджень, що сприятиме професійному розвитку.

Слід продовжувати дослідження у цій сфері з метою вдосконалення методик навчання та виявлення найбільш ефективних підходів до розвитку цифрових дослідницьких компетентностей.

Список використаних джерел:

1. Житомирська Т.М., Смирнова І.М., Височан Л.М. Роль цифровізації у формуванні дослідницької компетентності здобувачів закладів вищої освіти. URL: http://innovpedagogy.od.ua/archives/2024/70/part_2/38.pdf
2. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>
3. Овчарук О. Професійний розвиток вчителя у цифровому середовищі та моніторинг його ефективності у міжнародній та вітчизняній перспективі.

Теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управлінської діяльності. 2023, с. 125-128.

4. Опис цифрової компетентності педагогічного працівника. Проект розроблено на виконання Наказу МОН України № 38 від 15 січня 2019 року. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/27905/1/digital%20comp%20teacher%20Mo rze.pdf>

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ МЕДІАГРАМОТНОСТІ

Шикиринська Олександра Василівна,

кандидат педагогічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,

м. Вінниця, Україна

o.v.shikirinska@gmail.com

Мацюк Анастасія Володимирівна,

здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,

м. Вінниця, Україна

matsyuk.nastya@gmail.com

Вступ. Сучасний світ характеризується швидким розвитком інформаційних технологій, які значно впливають на всі сфери життя, включаючи освіту і виховання дітей. Умови цифрової медіаграмотності ставлять нові виклики перед педагогами, які мають забезпечити не лише інтелектуальний, а й емоційний розвиток дітей. Емоційний інтелект стає все більш важливим для успішної соціалізації та психологічного благополуччя дитини. Вивчення педагогічних умов, які сприяють розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку в умовах цифрової медіаграмотності, є надзвичайно актуальним, оскільки дозволяє знайти ефективні методи і підходи для формування гармонійно розвиненої особистості.

Мета статті – теоретично та практично обґрунтувати педагогічні умови розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку в умовах цифрової медіаграмотності.

Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити низку завдань:

- визначити особливості розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку;
- дослідити вплив цифрових технологій на емоційний розвиток дітей.

Емоційний інтелект (ЕІ) є важливою складовою розвитку особистості, що охоплює здатність розпізнавати, розуміти та управляти власними емоціями та емоціями інших людей. Дослідження показують, що ЕІ має вирішальне значення для успішної соціальної інтеграції, академічного досягнення та загального добробуту. У контексті дітей старшого дошкільного віку (5-7 років), розвиток емоційного інтелекту є ключовим аспектом, який впливає на їх подальший розвиток і адаптацію до шкільного середовища.

Наукові дослідження показують, що розвиток емоційного інтелекту у дітей старшого дошкільного віку має значний вплив на їх подальший розвиток та